

Daniel
MASON

SOLDATUL IERNII

Traducere din limba engleză
RUXANDRA TOMA

NEMIRA

Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MASON, DANIEL

Soldatul iernii / Daniel Mason; trad. din lb. engleză: Ruxandra Toma. –
București: Nemira Publishing House, 2019
ISBN 978-606-43-0635-7

I. Toma, Ruxandra (trad.)

821.111

Daniel Mason
WINTER SOLDIER

Copyright © 2018 by Daniel Mason

Redactor: Irina CERCHIA
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Roxana POPESCU

Tiparul este executat la TIPOGRAFIA EVEREST

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-0635-7

1.

*Nordul Ungariei,
februarie, 1915*

Mai aveau cinci ore până la Debrețin, oraș unguresc situat mai la est, când trenul se opri în mijlocul câmpului.

Nu îl anunță nimeni nimic, nu auzi nici măcar un fluierat. Dacă nu ar fi fost tabla acoperită cu zăpadă, nu ar fi știut că a ajuns. Repede, pentru ca nu cumva să plece trenul pe neașteptate, își luă ranița, haina și sabia și începu să-și croiască drum printre bărbații de pe culoarul vagonului. Era singurul pasager care cobora aici. Mai încolo, câțiva hamali descărcară două lăzi, după care se urcară înapoi în tren, bătându-și palmele ca să le scuture de zăpadă și să le încălzească. Apoi, în zăngănit de lanțuri, vagoanele se puseră în mișcare, fluturându-i poalele mantalei și aruncându-i zăpadă pe genunchi.

Husarul îl aștepta în interiorul haltei; își adusese și caii acolo ca să-i scape de gerul năprasnic. Urechile lor atingeau tavanul scund, capetele le atârnavă peste o bancă pe care stăteau trei țărânci, cu picioarele pe deasupra dușumelei și cu mâinile pe burți, aidoma unor bărbați grași, satisfăcuți de masa copioasă pe care tocmai au terminat-o. Femeie, cal, femeie, cal, femeie. Fără să rostească niciun

cuvânt, husarul se ridică în picioare. La Viena, Lucius văzuse defilând regimente de husari și le admirase pe-nele de la chipiuri și eșarfele colorate; însă bărbatul acesta purta un palton gros, cenușiu și o căciulă din blană, veche și peticită. Îi făcu un semn lui Lucius și îi întinse frâul unuia dintre cai. După care îl conduse afară pe celălalt, care flutură din coadă pe sub nasul țărăncilor atunci când trecu pe sub acvila bicefală, simbol al Imperiului Austro-Ungar, de deasupra ușii.

Lucius trase de frâu, dar calul lui – o iapă, observă el – nici nu se clinti. O mângâie pe gât cu dosul palmei – de la mâna ruptă –, continuând să tragă cu cealaltă.

– Haide! îi șopti el, mai întâi în germană, apoi în poloneză, în timp ce copitele din spate ale iepei se desprinseră din bălegarul înghețat de pe jos.

Iar husarului de la ușă îi zise:

– Ai avut mult de așteptat.

Atât a spus. Husarul își puse o mască din piele, cu orificii tăiate în dreptul ochilor și nărilor și se urcă în șa. Cu ranița pe umeri și străduindu-se să-și acopere fața cu eșarfa, Lucius încălecă și el. Din haltă, cele trei țărănci bătrâne îi urmăriră cu privirea până când husarul își întoarse calul și închise ușa. N-o să vă mai vedeți fiii, ar fi vrut Lucius să le spună. Sau nu o să-i mai vedeți în viață. Aproape că nu mai exista bărbat apt de luptă care să nu încerce să ridice asediul rusesc asupra fortăreței Przemyśl¹.

Tot fără să rostească vreun cuvânt, husarul porni la trap înspre nord. Își pusese pușca cu țeavă lungă de-a curmezișul șei, dar își ținea sabia la centură. Lucius aruncă o privire în spate, către calea ferată, însă trenul plecase deja, iar ninsoarea acoperea din nou șinele.

¹ Cel mai lung asediu (133 zile) din Primul Război Mondial asupra unei fortărețe austro-ungare (n. tr.).

Și merse în urma husarului. Copitele iepei răsunau pe solul înghețat. Cerul era cenușiu. În zare se vedeau munții acoperiți de nori și ceturi. Pe acolo pe undeva era satul Lemnowice și spitalul de campanie al Armatei a III-a, unde trebuia el să ajungă.

Avea douăzeci și doi de ani, nu avea răbdare, nu-i plăceau șefii și abia aștepta să termine instrucția. Renunțase la trei ani din viață, ani pe care îi petrecuse singur, ca un pustnic, în biblioteci, unde studiasc cărți întregi de medicină cu o strictețe monahală, până le subțiasc într-atât de mult foile, că le făcuse străvezii. Văzuse diapozitive cu ravagiile făcute de tifos, scarlatină, lupus, ciumă. Memorase toate simptomele dependenței de cocaină și ale isteriei; știa că respirația persoanelor otrăvite cu cianură miroase a alune și mai știa și că puteai să auzi în gâtul pacientului murmurul unei valve aortice îngustate. În ținută impecabilă, cu costum și cravată, petrecuse zilnic multe ore privind de la înălțimea ameteitoare a galeriei pentru spectatori, de deasupra sălii de operații. Își lungea gâtul, și-l răsuca ca să poată vedea printre grupurile de colegi neastâmpărați, peste capetele îngrijit pieptănate ale studenților din anii mari, peste profesorii stagiari, asistentele chirurgului, dincolo de câmpul chirurgical, drept în incizie. Până să înceapă războiul, se visa în fiecare noapte în sala de operații: vise lungi, provocatoare, în care extirpa niște organe ireale – jumătate organ de om, iar cealaltă jumătate, organ de porc. (Pentru că făcea practică pe resturi primite de la măcelari.) Într-o noapte, în timpul unui vis cu o rezecție de vezică biliară, a avut senzația extrem de clară că ține în mână ficatul umed și greu și s-a trezit convins că ar putea să facă de unul singur respectiva operație.

Dacă dedicarea lui față de medicină era absolută, originile ei rămâneau o enigmă. Sigur, în copilărie se holbase uluit la cadavrele din ceară de la Muzeul de Anatomie și Patologie; dar la fel de impresionați păruseră și cei trei frați ai lui și niciunul dintre ei nu se îndreptase mai târziu spre „arta lecuirii“ a lui Hipocrat. În neamul lui nu exista niciun doctor, nici printre membrii familiei Krzelewski, din sudul Poloniei, și cu atât mai puțin printre rudele mamei sale. Uneori, când îl mai încolțea câte o păuniță la vreuna dintre seratele ei insuportabile, era nevoit să suporte un discurs condescendent despre cât de nobilă era vocația de doctor și că, într-o zi, dragostea lui față de oameni îi va fi răsplătită cu vârf și îndesat. Însă nu din dragoste față de oameni se apucase el să studieze medicina. Dacă l-ar fi întrebat cineva de ce alesese această profesie, singurul răspuns la care se putea gândi era că studiul acesta neconținut îi aducea fericire. Nu era o persoană religioasă, însă doar religia îi oferea cuvintele cu care ar fi putut explica ce simte: revelație, epifanie, miracolul creațiilor lui Dumnezeu, miracolul șubrezirii acestor creații.

Studiul în sine: acesta era răspunsul pe care îl dădea în momentele de maximă exaltare. Însă exista și un alt motiv pentru care își îndreptase atenția către medicină, motiv la care se va gândi mai târziu, în momentele de cumpănă. Avea doar doi colegi pe care îi putea considera prieteni: Feuermann, fiu de croitor, și Kaminski, care purta ochelari fără dioptrii ca să pară mai bătrân și care intrase la facultate cu bursă de la Surorile Milosteniei. Cu toate că nu discutau despre asta, Lucius știa că aleseseră medicina pentru faptul că le garanta mobilitatea socială. Iar pentru Feuermann și Kaminski, veniți unul din mahalaua Leopoldstadt și celălalt de la orfelinat, mișcarea aceasta nu putea fi decât una *ascendentă*. În schimb, tatăl lui Lucius provenea dintr-o veche familie poloneză, care pretindea

că s-ar trage din Iafet, fiul lui Noe (da, chiar *acel* Noe, care a construit Arca în vremea Potopului); iar prin venele mamei sale curgea sângele albastru al lui Jan Sobieski, Marele Eliberator al Vienei și Salvator al Civilizației Occidentale, Rege al Poloniei, Mare Duce de Lituania, Rutenia, Prusia, Mazovia, Samogiția, Smolensk, Kiev, Vlohinia etc., etc. Prin urmare, din punctul de vedere al lui Lucius, medicina nu-i aducea o avansare pe scara socială, ci, mai degrabă, îl arunca de pe ea.

Nu, fusese limpede încă de la bun început că nu avea ce să caute în această familie – al șaselea copil, nedorit și neașteptat, născut la ani buni după ce medicii îi spusese mamei sale că nu va mai putea rămâne însărcinată. Dacă nu ar fi semănat leit cu tatăl său – înalt, cu picioare mari, cu pielea ca de alabastru, cu o claie de păr blond ca de islandez și sprâncene stufoase chiar și în copilărie –, s-ar fi putut întreba dacă nu cumva era înfiat. Însă bujorii din obraji, care-i confereau tatălui său aspectul acela de cavaler care și-a scos coiful la capătul unui turnir solicitant, la Lucius semănau mai mult cu niște pete de rușine. Urmărea comportamentul fraților și surorilor lui la seratele mamei și nu le putea înțelege absolut deloc dezinvoltura, grația, puterea cu care îndurau freamătul din jur. Indiferent cât de mult încerca – își punea pietricele în buzunare ca să-și amintească să surâdă, își scria liste cu „subiecte de conversație“ – nu reușea absolut deloc să fie spontan. Înainte de aceste petreceri, trecea prin salon și alătura fiecărei opere de artă câte un subiect de discuție: atunci când vedea portretul lui Sobieski trebuia să vorbească despre vacanțe, bustul lui Chopin însemna că trebuia să-l întrebe pe interlocutor ce mai face. Însă, oricât de mult se pregătea, rezultatul era același: un moment, o pauză – o singură secundă – o fracțiune de secundă – înainte să deschidă

gura. Se mișca ușor printre rochiile bogate și printre pantalonii de mareșal, călcați la dungă. Însă, de fiecare dată când se apropia de un grup de tineri de vârsta lui, aceștia amuțeau. Brusc.

Se tot întreba cum ar fi fost dacă ar fi crescut într-un alt timp sau loc – printre altfel de oameni, oameni mai tăcuți. Oare atunci stinghereala lui ar mai fi fost observată? Însă în Viena, printre oameni care stăpâneau arta cuvântului, unde frivolitatea fusese adusă la rang de religie, știa bine că bâlbâielile lui erau observate. Chiar numele lui era o bătaie de joc: *Lucius*, numele legendarilor împărați ai Romei, pe care i-l alesese tatăl său. Când a împlinit treisprezece ani, atât de îngrozit era de criticile mamei sale, atât de nesigur că ar avea ceva inteligent de spus, că această stare de anxietate începuse să se manifeste printr-un tremur al buzelor, în frământatul nervos al degetelor și, apoi, în bâlbâiala de care nu mai putea să scape.

La început fusese acuzat că se prefacă. Bâlbâiala apare la o vârstă foarte mică, i-a spus mama lui, nu la un băiat așa de mare. Însă el nu se bâlbâia atunci când era singur și nici atunci când vorbea despre revistele lui de știință sau despre cuibul de păsări din fața ferestrei de la camera lui. Și nu îl afecta nici când era la acvariul din grădina zoologică de lângă Palatul Schonbrunn, unde stătea ore în șir ca să se uite la *Grottenolm* – salamandre oarbe și translucide, din sudul imperiului, cărora le puteai vedea sângele trecând prin vene.

În cele din urmă, mama a acceptat că s-ar putea ca ceva să nu fie în regulă și i-a angajat de la München un specialist faimos, autor al unei cărți despre tulburările de vorbire și inventator al unui dispozitiv metalic, pe care îl botezase *Zungenapparat*¹ și care separa mișcările

¹ *Zunge*, în lb. germ. – „limbă“ (n. tr.).

labiale, palatale și glotale ale limbii, în vederea obținerii unor sunete curate.

Doctorul a sosit într-o dimineată caldă de vară, rozându-și o pieleță de la unghie. Apoi a început să fredoneze și să-l consulte, palpându-i gâtul și uitându-i-se în urechi. A făcut niște măsurători, i-a examinat gingiile cu degete urât mirositoare. Mama lui Lucius s-a plictisit și a ieșit din încăpere. Într-un final, faimosul doctor i-a pus aparatul și i-a cerut să cânte „Drumețul fericit“.

Lucius a încercat. Clama îl ciupea de buze. Zimții aparatului îl tăiau la limbă. Scuipa sânge.

– Mai tare! i-a strigat doctorul. Funcționează!

Când mama s-a întors, și-a găsit fiul făcând spume roșii la gură și lătrând ca un câine. Lucius s-a uitat când la unul, când la celălalt – Mamă – Doctor – Mamă – Doctor –, iar mama lui părea că se face tot mai mare și tot mai roșie; iar doctorul, tot mai mic și mai palid. *Habar n-ai în ce necaz ai intrat*, i-a spus băiatul în gând. Și a început să chicotească – treabă destul de dificilă, dacă ai un *Zungenapparat* montat în gură. Doctorul și-a strâns urgent uneltele și a fugit din casa lor.

Al doilea doctor a încercat să-l hipnotizeze, nu a reușit și i-a prescris ulei de hering cu care să-și lubrificeze mucoasa bucală. Al treilea i-a strâns testiculele în mână și a declarat că sunt dezvoltate corespunzător pentru vârsta lui. Dar, atunci când i-a arătat ilustrațiile cu trupuri de femei în diverse poziții din revista *Adevăratele secrete ale călugărițelor* și nu a observat nicio reacție, și-a scos carnețelul și a notat în el „insuficiență glandulară“. După care a șoptit ceva la urechea mamei.

O săptămână mai târziu ea i-a cerut tatălui să-l ducă la un anumit stabiliment, specializat în dezvirginări și cu certificat medical care să indice lipsa bolilor venerice. Lucius a fost închis într-un apartament somptuos,

mobilat în stil Ludwig al II-lea, cu o fată din zona rurală a Croației, costumată ca o cântăreață de operă bufă. Deoarece era din sud, Lucius a întrebat-o dacă a auzit de *Grottenolm*. Fata i-a răspuns că da; și o rază de lumină i-a licărit în privirea speriată. Odată tatăl ei prinsese mai multe salamandre din acestea ca să le vândă acvariilor din imperiu. Lucius și fata s-au minunat de coincidența din viețile lor și el i-a mărturisit că, fix în săptămâna aceea, preferata lui de la grădina zoologică depusese ouă, din care, foarte curând, aveau să iasă mormoloci.

După ce a ieșit din apartament, tatăl lui l-a întrebat:

– Ai făcut-o?

Și Lucius i-a răspuns:

– Da, tată.

Iar tatăl a spus:

– Nu te cred. Ce anume ai făcut?

Și Lucius a zis:

– Am făcut ce trebuia să fac.

Și tatăl:

– Adică ce?

Și Lucius:

– Ce am învățat.

Și tatăl:

– Și ce anume ai învățat, băiete?

Și Lucius, amintindu-și ce citise într-un roman de-al surorii lui, a răspuns:

– Să fiu pățimaș.

– Bravo, fiule! a zis tatăl lui.

Îndura în tăcere seratele părinților, până i se permitea să plece din salon. Ar fi preferat să nu apară deloc pe acolo, dar mama zicea că oaspeții ar fi asemuit-o cu Walentyna Rozorovska, doamna aceea care-și ascunsese într-o ladă fiica infirmă. Așa că Lucius era nevoit să meargă în urma ei când își saluta invitații. Mama era extrem de

mândră de talia ei subțire și, uneori, Lucius își spunea că îl ține pe lângă ea pentru că nimic nu-i făcea mai multă plăcere decât să le audă pe celelalte doamne spunând:

– Vai, Agnieszka, după șase copii – o siluetă atât de *suplă!* Cum reușești?

Cu corsetul! voia să strige Lucius. Asemenea conversații îl oripilau de-a dreptul. I se păreau vulgare comentariile despre nașterea lui, având sentimentul că acele femei laudă organele genitale ale mamei sale. Și se simțea ușurat atunci când ea ocolea subiectul și începea să vorbească despre muzică și arhitectură, interesându-se în mod deosebit de viața soțiilor de industriași, întrebându-le pe unde mai călătoriseră bărbații lor. Abia după ce a mai crescut, Lucius a înțeles câtă strategie și, în fond, câtă cruzime se ascundea în aceste întrebări.

Regele este mereu la vânătoare, iar regina este mereu însărcinată – aceasta era gluma făcută pe seama familiei lui, parafrazând vorbele lui Goethe, din *Faust*. În multe privințe, regina asta le face pe amândouă, își spunea el. Tatăl său, maior într-un batalion de lăncieri, bărbat cu o pasiune nestăvilită pentru dulciuri, fusese împușcat în șold de italieni în Bătălia de la Custoza¹ și apoi intenționase să-și petreacă restul vieții lenevind în garnizoana lui din Cracovia, unde să bea șliboviță și să exerseze arta de a proiecta umbre pe pereți cu mâinile ca să-și distreze copiii. În primii zece ani de căsnicie și temându-se ca nu cumva să-i fie tulburată această perioadă fericită, eroul de război a reușit să ascundă de mama lui Lucius existența zăcămintelor neexploatate ale familiei. Fier? *Acolo?* Doar căcăreze de liliaci. Cupru? Of, scumpa mea, asta nu-i decât un zvon fals. Cum, ți-au spus că ar fi *zinc?*

¹ Bătălie din timpul celui de-al Treilea Război Italian de Independență, 1866 (n. tr.).

Își cunoștea mult prea bine soția. Pentru că nici nu a apucat ea să pună bine mâna pe bilanțul contabil, că un bubuit teribil s-a auzit în sudul Poloniei. În doar trei ani, minele Krzelewski au trecut de la aprovizionarea armatei cu nasturi pentru tunici și alamă pentru trompete la furnizarea de oțel și fier pentru noua cale ferată spre Zakopane. Curând, mama a vrut să se mute la Viena ca să își poată extinde influența și în inima imperiului. În fond, era perfect normal, obișnuia ea să spună. Viena îi era datoare familiei ei de când Sobieski eliberase Austria de sub jugul turcilor.

Bineînțeles că spunea asta numai în privat. În public, nu ezita câtuși de puțin să-și etaleze podoabele imperiale. Polițele de deasupra căminelor au fost curând împodobite cu obiecte ceramice decorative, create special pentru jubileele lui Franz Josef. L-a plătit pe Klimt să-i facă mai multe portrete – mai întâi, cu Lucius alături, apoi, pentru că o fermecaseră modelele aurite din portretul lui Adele Bloch-Bauer, a cerut să fie șters chipul lui Lucius. Ogarii lor irlandezi – botezați Puszek I (1873–1881), Puszek II (1880–1887), Puszek III (1886–1896), Puszek IV (1895–1902) etc. – erau descendenți direcți chiar ai câinelui care se numea „Umbra“, preferatul împărătesei Sissi.

Cu excepția celui mai mare, toți copiii ei se născuseră la Viena – Władisław, Kazimierz și Bolesław, Sylwia și Regelinda – toate nume de sfinți polonezi. Când Lucius a trecut de zece ani, toți au plecat de acasă. Avea să afle mai târziu că au existat niște conflicte între ei, conflicte mari; însă, în copilărie, legătura dintre ei i se părea indestructibilă. Frații beau, surorile cântau la pian. Frații, care plecau în zori la vânătoare, cu tatăl lor, pe moșiile din Polonia și Ungaria, beau foarte mult.

Prin urmare, nu a fost deloc surprins de reacția părinților când i-a anunțat prima dată că intenționează

să studieze medicina. Mama lui i-a spus atunci că medicina era doar pentru ariviști.

El i-a răspuns că mulți fii de nobili deveniseră doctori. Însă știa care va fi răspunsul încă dinainte ca ea să-l rostească cu buzele ei subțiri și tensionate.

– Da, dar tu nu ai să ajungi la fel ca ei.

În cele din urmă, ea a cedat. Îi cunoștea limitele băiatului mai bine decât oricine altcineva. Așa că Lucius a intrat la facultatea de medicină, s-a simțit foarte singur la început și nu a fost invitat să facă parte din diversele asociații de studenți germani. După care i-a descoperit pe Feuermann și Kaminski, la fel de excluși și izolați ca el, care încercau să-și mascheze cât mai bine rușinea în fața hohotelor de răs ale celorlalți studenți.

Încă din prima zi, Lucius s-a pus pe învățat. Spre deosebire de cei doi prieteni, care făcuseră *Realschule*¹, cu accent pe disciplinele reale, el fusese școlit doar de guvernanta cu o pasiune deosebită pentru greacă și latină. Amicilor lui le-a spus că studiile sale de zoologie și botanică s-au oprit la Plinius. Când ei râdeau, el se mira, pentru că nu glumise câtuși de puțin. Apoi se prefăcea că nu auzise în viața lui de Darwin și spunea adesea: „Treaba asta cu gravitația chiar că e o aiureală.“ Însă îi plăceau cursurile de terapeutică; îl vrăjeau clasificările lui Linnaeus, îl fermecau tuburile Crookes, alchimia secundară care bolboșea în gradațiile paharelor Erlenmeyer.

Chiar dacă iubea medicina – da, acesta era cuvântul care descria cel mai bine ameteala care îl cuprindea când se gândea la ea, gelozia față de ceilalți pretendenți, ambiția lui de a-i descoperi cele mai ascunse secrete –, chiar dacă iubea medicina, în niciun caz nu se așteptase

¹ În sistemul de învățământ german, educația până la clasa a X-a inclusiv (n. tr).

ca *Ea* să-i împărtășească sentimentele. La început a observat doar atât: nu se bâlbâia atunci când vorbea despre *Ea*. Până la finalul celui de-al doilea an, nu a avut de susținut niciun examen; iar apoi, într-o zi rece de decembrie din al treilea semestru, a primit primul indiciu că ar fi înzestrat – după cum scria în evaluarea acelui an – cu „o capacitate neobișnuită de a sesiza ce se află dincolo de aparențe“.

Conferențiarul din ziua aceea – Grieperkandl, marele expert în anatomie – făcea parte din categoria profesorilor emeriți, care credeau că cele mai moderne inovații medicale (spălatul mâinilor, de exemplu) îți răpeau masculinitatea. Cursurile lui se desfășurau într-o atmosferă de teroare, deoarece în fiecare săptămână Grieperkandl avea obiceiul să cheme un *Praktikant*¹ în fața lui, îi trecea numele într-un carnețel (întotdeauna nume de *bărbat*; la cursurile lui erau și șapte fete, dar Grieperkandl le trata ca pe niște asistente) și îl supunea unui interogatoriu cumplit despre tot felul de secrete clinice atât de indecente, că mulți dintre profesorii lor nu ar fi știut ce să răspundă.

În timpul unui curs despre anatomia mâinii, a venit și rândul lui Lucius să fie chemat în fața clasei. Grieperkandl l-a întrebat dacă a învățat – învățase – și dacă știa numele tuturor oaselor – le știa – și dacă ar dori să le enumere. Atât de aproape de el stătea bătrânul profesor, că Lucius simțea mirosul de naftalină al hainei sale. Grieperkandl și-a zornăit buzunarul. Avea niște oase acolo. Ar dori Lucius să aleagă unul dintre ele și să spună cum se numește? Lucius a ezitat; din amfiteatru s-au auzit câteva râsete nervoase. Și-a strecurat prudent mâna în buzunarul profesorului și a ales osul cel mai lung și mai subțire. Când a vrut să-l scoată, profesorul l-a apucat de încheietură.

¹ „Intern“ – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

– Orice prost știe cum se numește, dacă se *uită*, i-a spus el.

Atunci Lucius a închis ochii, a zis *scafoïd* și l-a tras afară.

– Altul, i-a cerut Grieperkandl.

Lucius a zis *capitat* și l-a scos și pe acela. Iar Grieperkandl a spus:

– Astea două sunt cele mai mari – ți-a fost ușor.

Lucius a zis *semilunat*. Și Grieperkandl i-a spus:

– Altul.

Și Lucius a zis *os cu cârlig, os piramidal, metacarp*, scoțându-le pe rând din buzunarul profesorului, până când nu a mai rămas decât un os micuț, mai ciudat, prea scurt și gros ca să fie o falangă distală, fie ea și a degetului mare.

– Deget de la picior, a zis el, dându-și seama că i s-a udat cămașa de la transpirație. Este degetul mic de la picior.

O tăcere de mormânt s-a așternut peste amfiteatru.

Iar Grieperkandl, incapabil să-și stăpânească zâmbetul acru (căci, așa cum va mărturisi mai târziu, aștepta de douăzeci și șapte de ani să facă gluma aceea), a spus:

– Foarte bine, fiule. Dar al cui este el?

O capacitate neobișnuită de a sesiza ce se află dincolo de aparențe. Și-a notat aceste cuvinte în jurnal, în poloneză, germană și latină, de parcă și-ar fi ales deja epitaful. Era un gând încurajator pentru băiatul care crescuse fără să înțeleagă cele mai simple comportamente ale oamenilor din jur. Dacă afirmațiile mamei sale erau false? Dacă tot timpul ăsta el văzuse în profunzimea lucrurilor? Peste doi ani, la primul *Rigorosum*¹, a ieșit pe primul loc la toate materiile, cu excepția fizicii, unde a fost întrecut de Feuermann. I se părea imposibil. Din cauza

¹ Examen oral, în fața unei comisii de specialiști – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

guvernantei, i se făcuse lehamite de limba greacă, nu-l interesau câtuși de puțin cauzele care duseseră la izbucnirea Războiului De succesiune Austriacă¹, îl confunda pe kaizerul Friedrich Wilhelm cu kaizerul Wilhelm și cu kaizerul Friedrich și credea că filozofia nu face decât să creeze probleme acolo unde nu existaseră înainte.

A început plin de speranțe semestrul al cincilea. S-a înscris la cursurile de Patologie, Bacteriologie și Diagnosticare clinică, iar vara urma să-i aducă primele cursuri de Chirurgie. Însă erau premature speranțele sale de a ieși din sfera teoriei și de a trata pacienți vii. Așa că și-a urmărit profesorii de la distanță, în aceleași săli imense unde urmase cursurile de chimie organică. Chiar dacă le era prezentat un pacient – situație totuși extrem de rară în cazul cursurilor introductive –, Lucius abia dacă îl zărea, darămite să mai înțeleagă cum să facă percuția² ficatului sau cum să palpeze nodulii.

Uneori era chemat în față ca *Praktikant*. La un curs de Neurologie, a stat lângă pacientul din ziua aceea, un lăcătuș de șaptezeci și doi de ani, din Tirolul Italian, cu o afazie³ atât de gravă că nu mai putea decât să bâiguiască „de-de-de”. Fiica lui îi traducea în limba italiană întrebările doctorului. Și când sărmanul om încerca să răspundă, nu reușea decât să deschidă și să închidă gura ca un pui de pasăre. „De“, „De!“, zicea el, cu chipul roșu din cauza frustrării. În tot acest timp, șoaptele de fascinație și aprobare ale studenților umpleau sala. La insistențele aspre ale conferențiarului, Lucius a diagnosticat

¹ 1740–1748 (n. tr.).

² Percuție (termen medical) – metodă de diagnosticare a unei afecțiuni după sunetul rezultat din lovirea ușoară și repetată a unei zone a corpului (n. tr.).

³ Afazie – pierdere totală sau parțială a facultății de a comunica prin limbaj, produsă de leziuni sau disfuncții cerebrale (n. tr.).

o tumoare în lobul temporal, străduindu-se din răspuneri să se concentreze doar asupra științei și să nu se mai gândească la faptul că îi dădea o veste îngrozitor de rea fiicei bătrânului. Aceasta începuse deja să plângă în hohote și tot voia să-și ia tatăl de mână.

– Încetează imediat! i-a strigat profesorul, lovind-o peste degete. Ne deranjezi cursul!

Pe Lucius îl ardeau obrazii. Îl detesta pe doctorul acela pentru că pune asemenea întrebări în fața fiicei și se detesta pe sine pentru că răspundea la ele. Dar nu-i plăcea nici sentimentul că ar fi fost de partea pacientului, incoerent și bolnav. Așa că a răspuns tare și cu convingere, fără strop de compasiune în glas. Diagnosticul lui de hernie cerebrală și de distrugere ireversibilă a centrilor respiratori din creier, afecțiuni care aveau să-i aducă moartea pacientului, a fost primit cu aplauze asurzitoare.

După această performanță, a fost abordat de câțiva colegi, care i-au propus să intre în grupurile lor. Însă Lucius nu avea timp de pierdut cu ei. Nu putea înțelege lenea studenților care angajau meditari să-i ajute să memoreze anatomia cadavrelor. El era pregătit să treacă la următorul nivel, să-și atingă pacienții, să-i taie și să le elimine boala. Îl frustra chiar și practica în clinică – când o mulțime de vreo optzeci de studenți se țineau după renumitul lor dascăl, însă doar zece sau douăzeci dintre ei primeau permisiunea de a examina o hernie sau o tumoare la sân. O dată – o singură dată – a fost lăsat singur cu un pacient, un dalmat cu părul subțire, din ale cărui canale auriculare a scos atâta ceară, că ar fi putut să facă din ea o candelă micuță. Individul, diagnosticat cu pierderea totală a auzului în urmă cu cincisprezece ani, s-a holbat la Lucius de parcă acesta ar fi fost Hristos reîncarnat. Însă pe Lucius l-au stingherit la culme toate laudele, binecuvântările, pupăturile înlăcrimate de mână.

Pentru asta studiase el atâta? Ca să se facă miner? Iar faptul că stimatul lui profesor pusese surzenia pacientului pe seama demenței îl deprimă și mai mult.

Așa că s-a întors la manualele lui.

La vremea respectivă, doar Feuermann mai putea ține pasul cu el. Curând s-au izolat de ceilalți și au început să studieze singuri, întrecându-se în acerba competiție a diagnosticării. Au memorat toate sindroamele otrăvirii și manifestările paraziților tropicali mai puțin cunoscuți; de asemenea, au învățat cum să se folosească, neascultând de sfaturile profesorilor, de sistemele defuncte de clasificare (frenologie¹, teoria umorală²), aplicându-le celorlalți colegi. Când Feuermann a zis că poate să diagnosticheze douăsprezece maladii doar privindu-i mersul pacientului, Lucius a declarat că ar putea să le diagnosticheze doar *ascultându-i* pașii. Prin urmare, au căutat un coridor pustiu, unde Lucius s-a întors cu fața la perete. Feuermann se plimba înapoi și încolo în spațele lui. *Pleosc*, au făcut tălpile lui; și apoi: *pleosc-pleosc* și *fââșș-poc* și *fââșș-fââșș* și *trosc-trosc*. Iar răspunsurile lui Lucius au fost: ataxie senzorială³, hemipareză spastică, Parkinson și platfus.

– Ce zici de asta? l-a întrebat Feuermann, făcând *rapa-rapa-trop*.

Asta a fost ușor.

– Dansator cronic, foarte, foarte prost, posibil în stadiu terminal.

– M-ai învins! gemu Feuermann.

¹ Frenologie – teorie conform căreia facultățile psihice ale omului pot fi recunoscute după formația craniului (n. tr.).

² Teorie umorală – teorie din Antichitate, conform căreia bolile și temperamentul sunt determinate de cele patru umori ale corpului (n. tr.).

³ Ataxie senzorială – incapacitatea coordonării membrelor (n. tr.).